

**Teresa Radwańska, Kazimierz
Radwański, J. Reniak, E. Zaitz**

**Kraków - Zwierzyniec. Kościół św.
Salwatora**

Informator Archeologiczny : badania 7, 251-253

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRAKÓW
Rynek Główny 6

Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
P.P. PKZ Oddział w Krakowie

Badania prowadziły Krystyna Kruczek
i mgr E.Kwaśniewska, Finansował DZBM
Stare Miasto, Drugi sezon badań, Kamienica,
Okres średniowieczny i nowożytny.

W bieżącym roku prowadzono prace nadzorcze przy wykopie budowlanym usytu-
wanym na przedłużeniu wykopu archeologicznego wykonanego w roku ubiegłym. W
wykopie odsłonięto dalszą część przedproża kamienicy. Układ nawarstwień jest,
identyczny, jak w roku ubiegłym. Na głębokości 4,40 m od powierzchni chodnika
zalega warstwa z materiałem średniowiecznym, będąca pierwotnym poziomem użyt-
kowym, Warstwy zalegające powyżej są nowożytnym zasypiskiem.

KRAKÓW - SĘDZINĀ
Stanowisko 1

patrz

wczesne średniowiecze

KRAKÓW - WAWEL

patrz

wczesne średniowiecze

KRAKÓW - ZWIERZYNYEC
Kościół św. Salwatora

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadzili mgr mgr Teresa i
Kazimierz Radwańscy oraz J. Reniak
i E. Zaitz. Autorką sprawozdania jest
Teresa Radwańska. Obiekty sakralne
i mieszkalne, Okres wczesnośrednio-
wieczny / XI - XII w. /

Wstępne prace remontowe przy kościele św. Salwatora odsłoniły całe fundamen-
ty budynku wraz z bezpośrednio przylegającym do nich terenem. Dało to dość szeroko-
kie możliwości obserwacji archeologicznych oraz przeprowadzenie pośpiesznych badań
połączonych z poszerzeniem i pogłębieniem wykopów budowlanych. Wymienione prace

pozwoili na weryfikację niektórych dotychczasowych, a juŹ przyjetych w literaturze hipotez, odnoŹnie planu istniejacych tu dawniej budowli, jak i ich chronologii, a ponadto poczynienie nowych obserwacji. Zaczynajac od obiektów najstarszych podajemy budowle i warstwy kulturowe odkryte w poprzednich i tegorocznych badaniach wraz z aktualnà roboczà chronologià.

Mury 25, 26 i 27.

Po zachodniej stronie obecnego koŹciòła odkryto dwa niewielkie mury 25 i 26 równoległe do siebie, o kierunku wschód-zachód. Usytuowane jakby na przedluŹeniu murów obecnej, nowoŹytniej wieŹy. Po pólnocnej stronie wieŹy znaleziono mur 27. Mury te sà zapewne przecięte przez wieŹę. Składajà się z 2-5 warstw nieduŹych często obłych kamieni wapiennych łączonych zgliniałym lesem. W murach 25 i 27 stwierdzono wyraźne lica i naroŹniki. Ich stopy sà posadowione 20-40 cm wyŹej od stopy wieŹy. Pod fundamentem zachodniej części obecnego koŹciòła widoczne sà fragmenty murów o fakturze podobnej do murów 25, 26, 27 jeszcze w innych miejscach. MoŹliwe, Źe naleŹy je łączyc z najstarszà fazà budownictwa murowanego.

KoŹciół z absydà.

Stwierdzono istnienie wschodniej części budowli, od absydy do usoku prezbiterium i nawy zachowanej w fundamentach i fragmentarycznie w części naziemnej. Część naziemna wykonana była z kostki wapiennej. Budowla ta znajduje się we wnątrzu istniejàcego koŹciòła. Po zewnętrznej stronie obecnego koŹciòła nie zidentyfikowano dotàd wyraźniejszych relików ramion krzyŹa poprzecznego, które moŹnaby łączyc z elementami publikowanymi w dotychczasowych opracowaniach architektonicznych. Datowanie: zapewne od XI w.

Rotunda.

Stwierdzono istnienie zachodniej części budowli. Zachował się łukowaty mur wykonany bardzo niestarannie, a naleŹący zapewne do partii fundamentowej. Przecina on wyraźnie mury prezbiterialne koŹciòła z absydà. Odcinek muru metrowej długości odkryty po zewnętrznej / pólnudniowej / stronie istniejàcego koŹciòła byc moŹe wiàze się z rotundà. Datowanie: budowla młodsza od koŹciòła z absydà.

Chata.

Stwierdzono istnienie pólnudniowo-zachodniej części drewnianego obiektu, zapewne chaty, lekko zagłębionego w podłoŹe. W wypełniaku znaleziono liczne ślady spalenizny i ułamki naczyń VI grupy surowcowej. Obiekt usytuowany we wschodniej części obecnego prezbiterium / po wschodniej stronie koŹciòła z absydà /. Przecięty przez mur prezbiterium koŹciòła z aneksami. Datowanie : około połowy XII w.

Jama.

Zalegała pod stopà fundamentu pólnudniowej ściany prezbiterium koŹciòła z aneksami. Datowana ceramikà na około XII w.

Warstwę III odkryto po pólnocno-wschodniej stronie koŹciòła z aneksami. Zalegała prawie poziomo, około 140 cm poniŹej stopy cokołu koŹciòła z aneksami. Została wyraźnie przecięta przez mur pólnocnego aneksu i przez grób 9. Zabytki ruchome to ceramika VI grupy surowcowej i przęćlik z łupku wołyńskiego. Datowanie: około połowy XII w.

Kościół z prostokątnym prezbiterium i aneksami.

Zachowało się prezbiterium w dawnej wysokości stanowiące część istniejącego obecnie kościoła oraz mury aneksów, zalegające dzisiaj w ziemi. Mury aneksów zachowane w niewielkich fragmentach w części naziemnej, w części fundamentowej, uchwycono na długości 9 m prawdopodobnie wraz z ich zachodnimi narożnikami. Wiązanie architektoniczne murów prezbiterium i aneksów stwierdzono w części naziemnej / aneks północny / jak i fundamentowej / aneks południowy /. Mur aneksu północnego przecina warstwę III i grób 9, a mur prezbiterium chatę odkrytą w jego wnętrzu / zob. wyżej / 5. Zabytki ruchome warstwy III i chaty tj. ułamki naczyń VI grupy surowcowej rzutują na czas powstania budowli, który można określić na XII w. Datowanie to nie przeczy wzmiance z 1148 r. "dedicatio ecclesiae sancti Salvatoris".

Grób 9.

Odkryto grób po północno-wschodniej stronie kościoła z aneksami. Przecina on warstwę III, a sam był zniszczony w swej zachodniej części przez mur północnego aneksu. Usytuowany wschód-zachód, głową na zachód. Wyposażenia brak, w jamie grobowej ułamki ceramiki VI grupy surowcowej.

Budynek.

Obiekt 1 stanowił zapewne chatę, zagłębioną w podłoże co najmniej 83 cm. Budynek usytuowany był po wschodniej stronie prezbiterium kościoła z aneksem. Odkryto jego zachodnią część wraz dwoma narożnikami. Dno obiektu występuje 30 cm głębiej od stopy fundamentowej prezbiterium kościoła z aneksami, a 270 cm głębiej od strony cokołu. Budynek został spalony. Zawartość ruchomą stanowiła ceramika VI grupy surowcowej. Datowanie: XII w.

Warstwę III b odsłonięto po wschodniej stronie kościoła po obu stronach obecnego muru cmentarnego. Zalegała na poziomie zblizonym / z uwzględnieniem pochyłości terenu / do warstwy III. Zabytki ruchome to ceramika VI grupy surowcowej.

Na zakończenie nasuwa się uwaga ogólna : po czterech sezonach wykopaliskowych przy kościele św. Salvatora nie stwierdzono żadnych fragmentów ceramiki I grupy surowcowej / tzw. białej / dominującej w Krakowie od IX - pocz. XI w.

Badania będą kontynuowane.

KRUSZA ZAMKOWA, pow. Inowrocław
Stanowisko 4

patrz

wczesne średniowiecze

KRUSZWICA, pow. Inowrocław
Stanowisko 2 " Wzgórze Zamkowe "

patrz

wczesne średniowiecze